

*„Nem kell mindig erősnek lenned. Elég, ha nem adod fel.”
– Frida Kahlo*

FEME Segítő: Gáborné Puskás Julianna - Szeret? Nem szeret?

Nem akartam én semmit, egyszerűen a sors hozta, hogy életének utolsó két hónapját az apai nagymamám nálunk töltötte. Senki sem tudta vállalni a családban a gondozását, én pedig nem akartam, hogy csak azért legyen kórházban, mert nincs hová menjen. „Jöjjön!” – mondta a férjem és a két kiskamasz gyerekünk is. Az akkori legkisebb nem mondott semmit, mert ő akkor még alig volt fél éves.

Ő pedig jött. Nem akart zavarni, ezért napokig ki sem mozdult a kizobából. Ragyogó őszi idő, olyan igazi vénasszonyok nyara volt, mint most. Nem hagyhattam, hogy bent rostokoljon, amikor a teraszra odasütött a nap, ahonnan a kert virágaira láthatott. Szófogadó volt világ életében. Most is magam előtt látom, ahogy felveszi a köntösét, és közben megjegyzi a fiamnak: „Magamtól nem mennék, csak anyukád miatt megyek, ha már annyira akarja.”

Durcásan huppant bele a karosszékbe, pedig alapvetően mosolygós természetű volt. Szerencsére az angyaltölcsér gyönyörű virágai teljesen lenyűgözték. Attól kezdve, hogy elvarázsolta a kert szépsége, már nem kellett noszogatni, hogy üljön ki levegőzni.

Talán ezt mondja a szakirodalom „szelíd határszabásnak”. Igaz, nagyon szelídnek nem gondoltam magam, de határt szabtam rendesen azzal szemben, hogy elszigetelődjön azért, hogy bennünket ne zavarjon. Nem értettem én az idősök lelkivilágát, a veszteségek feldolgozásának fontosságáról sem volt fogalmam, a segítő beszélgetést is csak hírből ismertem. Csak az volt a szilárd elhatározásom, hogy amennyi tőlem telik, megteremttem azt az otthonosságot számára, amit kisgyermekként én élhettem meg az ő közelében.

Akkor azt még nem is sejtettem, hogy néhány hét múlva már az angyalok társaságában próbál elvegyülni. Annyit tudtam, hogy ami rajtam múlik, mindent megteszek, hogy a dédunokái is részesei lehessenek annak a csodának, amit ő tudott maga köré varázsolni, csupán a létezésével. Ehhez igaz, hogy a helyet én biztosítottam, de az ő lénye volt az, aki a derűt, a biztonságot és a befogadó szeretet légkörét megteremtette maga körül. A nagyoknak igaz meséket mesélt, a kicsivel mókázott. Csodák csodájára az én csendes nagymamám felszabadult nevetése töltötte be a házat, ha a legkisebb dédunokájával játszott.

Nekem is mesélt. A számomra már történelmi időkről, a félelmeiről, elsiratott álmairól, a lelkébe égett fájdalomokról, csalódásokról, de örömeiről, felejthetetlen élményeiről és talán olyan titkokról is, amiket addig soha senkivel nem osztott meg. Addig én úgy ismertem, hogy ő mindenkit meghallgatott, közel engedte magához a másik lelkét, de önmagáról ritkán

beszélt. Igaz, nem is nagyon kérdezte senki, mert aki hozzá betért, a saját gondját-baját akarta letenni.

Az a néhány hét nagyon fontos volt mindkettőnk életében. Ma már tudom, hogy életvégi kérdéseket tisztázó beszélgetéseknek lehettem részese. Egy gazdag életút összegzésének tanújává váltam anélkül, hogy arra tudatosan készültem volna, vagy egyáltalán akkor és ott felismertem volna mindezek jelentőségét. Akkor egyet tudtam, hogy az a legkevesebb, hogy meghallgatom, a szívemmel figyelek rá. Csak évekkel később tudatosult bennem, hogy ez a legtöbb, amire egy embernek szüksége van életének utolsó heteiben. A teljes lényemmel voltam jelen, amikor a lelke mélyéről előkerült kincseit osztotta meg velem. Közben az ölemben elaludt a kisfiam, amíg a nagymamámat az ágya szélén ülve hallgattam, és azért tartogattam tovább, hogy ne törjem meg a varázst, ami körülött bennünket.

Akkor ott egy több mint 80 évet megélt nő az életével tanított egy fiatal anyát és tanítónőt, aki akkor vállalta a tanítvány szerepét, mert tudta, hogy amit hall, azt tankönyvekben nem találhatja meg. Egy idő után már nem lehetett megállapítani, hogy ki az ajándékozó és ki a megajándékozott, mert a szerepek folyamatosan cserélődtek.

Az igazi csoda pedig akkor történt meg, amikor egyszerre csak rádöbbsentem, hogy a nagymamám a saját történeteiben elgondolkodik, azokra rácsodálkozik, és egy idő után egészen más következtetésekre jut, mint addig. Talán ezt nevezik átkeretezésnek, de én azt akkor csodaként éltem meg. Amikor arról mondott történeteket, hogy az apósa mindig csak kritizálta a főztjét, hogy nem volt vele megelégedve, biztosan ügyesebb, jobb feleséget szánt a nevelt fiának, akkor én mélyen együttéreztem azzal a 16 éves Mariskával. Máskor meg mosolyogtam azon, amikor büszkén megállapította, hogy ő csak azért ment férjhez, hogy legyen asszony a háznál, aki a két férfit rendbe szedi. Az elbeszéléseiből azt láttam, hogy az a csendes, magába zárkózott fiatalasszony mindent megtett, hogy megfeleljen, de egyre inkább azt élte meg, hogy nem szerethető.

Már éppen azon gondolkodtam, hogy hogyan tudnám megvigasztalni. Kerestem a szavakat, hogy mivel győzzem meg, hogy vele nem volt gond, az Öregapónak szólított magányos öregemberrel lehetett a baj, akinek se felesége, se gyereke nem volt, azért lehetett olyan morgós... Egyszerre csak azt vettem észre, hogy nagymamám szeme felcsillan, elmosolyodik és azt mondja: „Hallottam, hogy egyszer a szomszédasszonynak azt mondta, hogy hálát adhat a Jóistennek, hogy ilyen mönye van. Lehet, hogy mégiscsak szeretett?” Erre már csak bólintani kellett, hogy lehet. Óvatosan mertem csak megerősíteni ezt a felismerését, nehogy eltűnjön a varázs, de nem tűnt el. Sőt, sorra előkerültek az Öregapóval kapcsolatos kedves történetek, a szeretetteljes gesztusai, amelyek már bizonyítékul szolgáltak arra, hogy mégis befogadták őt a családba.

A régi élmények újradefiniálása mellett új élményekre is szert tett nálunk a nagymama, amikor elolvasta a Kincskereső kisködmönt. Mosolyogva, bólogatva jelezte, sőt többször ki is mondta, hogy az „pontosan úgy történt”, ahogy az ott le van írva. Mindezek hatására megosztotta a kislánykori élményeit is, melyeket nemcsak én, hanem a dédunokák is csodálkozva hallgatták.

Többször is megköszönte, hogy befogadtuk, pedig ő volt az, aki őszinteségével és felénk forduló nyitottságával, személyes megélésének megosztásával ajtót nyitott, egy számunkra ismeretlen kor embereinek küzdelmes és mégis szeretetteljes életére.

Akkor én a közelgő halálának lehetőségével még nem igazán tudtam szembenézni, hiszen alig múlt nyolcvan. Mikor az állapotom rosszabbra fordult, akkor is arra gondoltam, hogy felerősítik, azután majd visszajön hozzánk. Ő bölcsőbb és bátrabb volt nálam. Hálás mosollyal megállapította, hogy jó volt velünk lennie, de ő már nem fog hozzánk visszajönni. Békességet, nyugalmat láttam a tekintetében.

Amikor néhány nap múlva a kórházban örökre lehunyta a szemét, tudtam, hogy megérkezett, hiszen lezárta az addig nyitott kapcsolatait, végiggondolta az életét, nekünk ajándékozta mindazt, amit érdemes tovább vinnünk vagy éppen tanulni belőle.

Hálás vagyok, hogy ha nem is tudatosan, de mégis kísérhettem életének rövid, de talán legfontosabb szakaszán. Gazdagabb lettem általa, és reményeim szerint lélekemelő történeteit tovább örökíthetem gyerekeimnek és unokáimnak. Azt is sikerült megtapasztalnom, hogy van, amikor lenni, jelen lenni sokkal fontosabb, mint tenni. Mindezeket a tapasztalatokat ideje lesz a saját nagyszülőségemben is életre váltani.

„Megtennéd...?

Fognád a kezem egy kicsit?

Nincs szükségem arra, hogy megments.

Nincs szükség arra, hogy bármit is megjavíts.

Nem kell, hogy tartsd a fájdalmam.

De egyszerűen megfognád a kezem?

Nincs szükségem a szavaidra.

A gondolataidra.

Sem a válladra, hogy cipelj engem.

De itt ülnél velem egy kicsit?”

(Zoe Johansen)